

Marina initiativet

Största producenten av globala nyttigheter

Samverkan kring globala, gemensamma nyttigheter prioriteras i svenskt utvecklingssamarbete. Havet är vår största gemensamma producent av nyttigheter. För att kunna bekämpa fattigdomen i många utvecklingsländer måste havet förvaltas på ett klokt sätt.

Världens kustområden är av fundamental betydelse för en mycket stor andel av jordens befolkning. Korallrev, mangroveskogar, sjögräsängar, hårbottenar, tångskogar, flodmynningsområden och uppvälningsområden är produktiva och livsviktiga ekosystem. Nästan 75 procent av fiskfångsterna i världens hav tas i kustnära fiske. Kusthaven ger drygt 90 procent av världens fångster av fisk och skaldjur. Mangroveskogarna ger bl.a. medicinalväxter, bränsle och föda. Korallrev, sjögräsängar och mangroveskogar ger dessutom ett naturligt skydd mot naturkatastrofer.

Hot mot människor och miljö

Fattiga människors försörjningsmöjligheter hotas och kränks genom att förstörelsen av deras livsmiljö gör dem mer sårbara. Satsningar på hållbar utveckling av hav och kustområden är därför ett sätt att värna om de mänskliga rättigheterna även för de mest utsatta.

TVå tredjedelar av jordens befolkning lever redan i dag i kustområdena; år 2025 kan det vara tre fjärdedelar. Den snabba urbaniseringen i utvecklingsländerna sker i stor utsträckning i kustregionerna; två av tre megastäder ligger i kustområden. Den stora invandringen till städerna leder till ökad förorening, som förstör miljön och allvarligt hotar de fattigas hälsa.

Havet som global nyttighet

Havet ger oss transportvägar (sjöfart), mat (främst fisk, skaldjur och alger), industri- och energiråvaror (mineraler, olja, gas, alger) och läkemedel (växter och djur som innehåller medicinskt verksamma substanser).

Globala uppmaningar

Agenda 21, FN:s globala handlingsprogram, innehåller krav och rekommendationer om rationellt och långsiktigt hållbart nyttjande och skydd av havens och kustzonernas resurser, principer om livsmedelssäkerhet, och säkerhet för liv och miljö till havs och i kustzoner.

I *Genomförandeplanen* från FN:s Världstoppmöte om hållbar utveckling (Johannesburg 2002) betonas behovet av integrerad förvaltning och hållbar utveckling av havsområden och kustzoner, liksom att det internationella och regionala samarbetet måste stärkas. Och mer måste göras för att uppnå ett hållbart fiske i världen.

Ett av FN:s *millennieutvecklingsmål* är att trygga en hållbar miljö, bland annat genom att "integrera principerna om hållbar utveckling i den nationella politiken och i de nationella programmen och vända trenden med förlorade naturresurser"

Sidas marina initiativ

Kunskaperna om de viktiga resurserna i kustzonen är mycket bristfälliga. Fungerande nationella regelverk finns ofta inte eller följs inte.

För att kunna vända trenden av miljöförstörelse och hårt utnyttjande av resurser i länderna i syd behövs en bättre överensstämmelse mellan politiska deklarationer och faktiska utvecklingsinsatser. Sida har utarbetat det marina initiativet som ett samlat handlingsprogram för svenskt utvecklings-samarbete för att främja en långsiktigt ekologiskt och ekonomiskt hållbar utveckling av hav och kustområden.

Det marina initiativet ligger i linje med den svenska politiken för global utveckling, som säger att Sverige skall bidra till en rättvis och hållbar global utveckling. Politiken skall präglas av de fattigas perspektiv på utveckling – ett hållbart nyttjande av miljö och naturresurser är en av förutsättningarna för en långsiktigt framgångsrik global utveckling. Genom det marina initiativet kommer Sverige att få en ännu bredare internationell erfarenhet och kompetens om marin miljö, kustplanering, förvaltning och utveckling.

Samarbete kring globala gemensamma nyttigheter och respekt för mänskliga rättigheter är grundpelare i Sveriges politik för global utveckling. Detta vävs samman i Sidas arbete i hav och kustområden. I den internationella havsrätten finns regler om staters rättigheter till havet, men också enskilda människor har rätt till de nyttigheter och möjligheter som hav och kustområden kan erbjuda. Det ses alltså som ett brott mot de mänskliga rättigheterna att beröva människor möjligheten till en hållbar utveckling. Miljöproblem och förstörelse av naturresurser i världens hav och kustområden är en kränkning av fattiga människors rätt till

liv, försörjning och säkerhet. De ekonomiska, sociala, politiska och medborgerliga rättigheterna behöver stärkas så att människor i utvecklingsländer får faktiska möjligheter att förvalta, planera för och värna den miljö och de naturresurser de bygger sina liv på.

Utmaningen är att bevisa att det är möjligt att uppnå hållbar utveckling och minskad fattigdom om det finns livskraftiga hav och kustområden. *Målsättningen* är att bekämpa fattigdomen genom insatser för att uppnå ökad säkerhet i tillgång på livsmedel för människor som lever i världens kustområden, en livsmedelssäkerhet som bygger på att resurserna nyttjas på ett hållbart sätt i kombination med åtgärder för bevarande av kustområdenas ekosystem. *Visionen* är att livskraftiga, välskötta och produktiva ekosystem i hav och kustområden bidrar till att skapa stabila och hållbara ekonomier och därmed till kuststaternas långsiktiga försörjning.

Olika samhällssektorer måste bättre samordna sin förvaltning av hav och kustområden. Havs- och kustfrågorna är gränsöverskridande och det krävs en effektiv och väl fungerande samordning mellan det som görs globalt, regionalt, nationellt och lokalt. Nyttjandet av naturresurserna i haven och i kustområdena måste ske på ett sätt som är hållbart, på kort och lång sikt. Det behövs projekt och program som kan hjälpa till att förebygga konflikter, stärka demokratin och stärka de mänskliga rättigheterna, speciellt om förvaltning av delade resurser inom och mellan länder. Om-sorg om miljön och naturresurserna skall gå hand i hand med respekten för mänskliga rättigheter. Resurser får ett bättre och effektivare skydd när de människor som nyttjar dem också får möjligheten att bära ansvaret för dem. Ju mer man känner ansvar och får ekonomiska möjligheter att planera, utveckla och förvalta, desto mer angelägen blir man att slå vakt om naturresurser och ekosystem.

Starkt stöd till regionalt samarbete

Initiativet innehåller en kraftfull satsning på regionalt samarbete om havsmiljöfrågor, kustzonsfrågor och fiskefrågor i främst Latinamerika/Karibien, Sydostasien samt i västra och östra Afrika. Genom regionalt samarbete kan globala överenskommelser anpassas till regionala förhållanden, men det kanske viktigaste är att länderna tillsammans definierar och enas om prioriteringar. Då kan de skapa gemensamma

Sidas marina initiativ har tre kompletterande komponenter:

Stöd till ett begränsat antal strategiskt viktiga globala organisationer, främst inom FN.

Stöd till viktiga regionala miljö- och fiskeriorganisationer.

Stöd för att stärka institutioner och till kompetens- och kapacitetssupplegning.

handlingsprogram och ytterst samarbeta för att kunna förutse och förebygga olika typer av konflikter och katastrofer.

Dagens regionala havsprogram och konventioner behöver vidareutvecklas. Det behövs också bättre samordning mellan olika samsraksstrukturer inom en och samma region, t.ex. genom ökat samarbete mellan regionala havsmiljö- och naturvårdsorganisationer och fiskeriorganisationer. Regionerna behöver stöd att genomföra globala avtal och konventioner och för att definiera och enas om regionala prioriteringar i gemensamma handlingsprogram. Hittills har man av olika skäl ofta inte kunnat leva upp till sina ambitiösa mål och mandat. Sverige kan tillföra främst ekonomiskt men också tekniskt stöd för att hjälpa till med uppbyggnaden av effektivare regionala organisationer för miljö och fiske, liksom för frågor kopplade till sjöfarten.

Sidas marina initiativ innehåller satsningar på informationsutbyte och sammanställning och utvärdering av vetenskaplig information som grund för gemensamma regionala beslut och åtgärder. Det är också viktigt att arbets- och förhandlingsmöten kan genomföras och följas upp. Då kan samsraksprocessen hållas aktiv, successivt utvecklas och skapa samsraksformer och strukturer som håller och fungerar på lång sikt.

Sidas marina initiativ skall ses som en långsiktig satsning. Den första fasen omfattar perioden 2003–2006. Erfarenheterna talar dock för att det tar lång tid, kanske upp till 20–25 år, att bygga upp rimligt effektivt fungerande och självbärande regionala organisationer, som har medlemslänternas politiska och ekonomiska förtroende och fulla stöd.

Mer information

Läs mer i broschyren "Marina initiativet" (SIDA4180sv)

Läs mer om Sidas marina initiativ på www.sida.se

Kontakta gärna Marina programgruppen på Sida/NATUR för mer information.

Världshavet, med de viktiga kustzonerna, är vår största gemensamma globala producent av nyttigheter. I de smala kustområden bor nu närmare två tredjedelar av jordens befolkning. Ekosystemen i haven och kustområdena tillhör de mest produktiva i världen och ger en betydande del av jordens befolkning mat och försörjning. Det kustnära fisket står för nästan 75 procent av fiskfångsterna i världens hav och totalt sett ger de grunda kusthaven drygt 90 procent av världens fångster av fisk och skaldjur.

I dag förstörs många av de produktiva kustekosystemen i mycket snabb takt i många delar av världen. Trots omfattande satsningar under många år genom utvecklingssamarbete kvarstår flertalet av miljö- och naturresursproblemen i kust- och havsområden i många regioner i syd. Syftet med Sidas marina initiativ är att med kraftfulla globala och regionala satsningar främja långsiktigt ekologiskt och ekonomiskt hållbar utveckling av hav och kustområden i världen.

Att halvera fattigdomen i världen till år 2015 är vår tids största utmaning. Det kräver samarbete och uthållighet. Samarbetsländerna ansvarar för sin utveckling. Sida förmedlar resurser och utvecklar kunskap och kompetens. Det gör världen rikare.

STYRELSEN FÖR INTERNATIONELLT
UTVECKLINGSSAMARBETE

105 25 Stockholm
Besöksadress: Sveavägen 20
Telefon: 08-698 50 00
Telefax: 08-698 56 15
www.sida.se, sida@sida.se